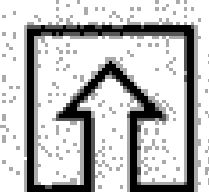
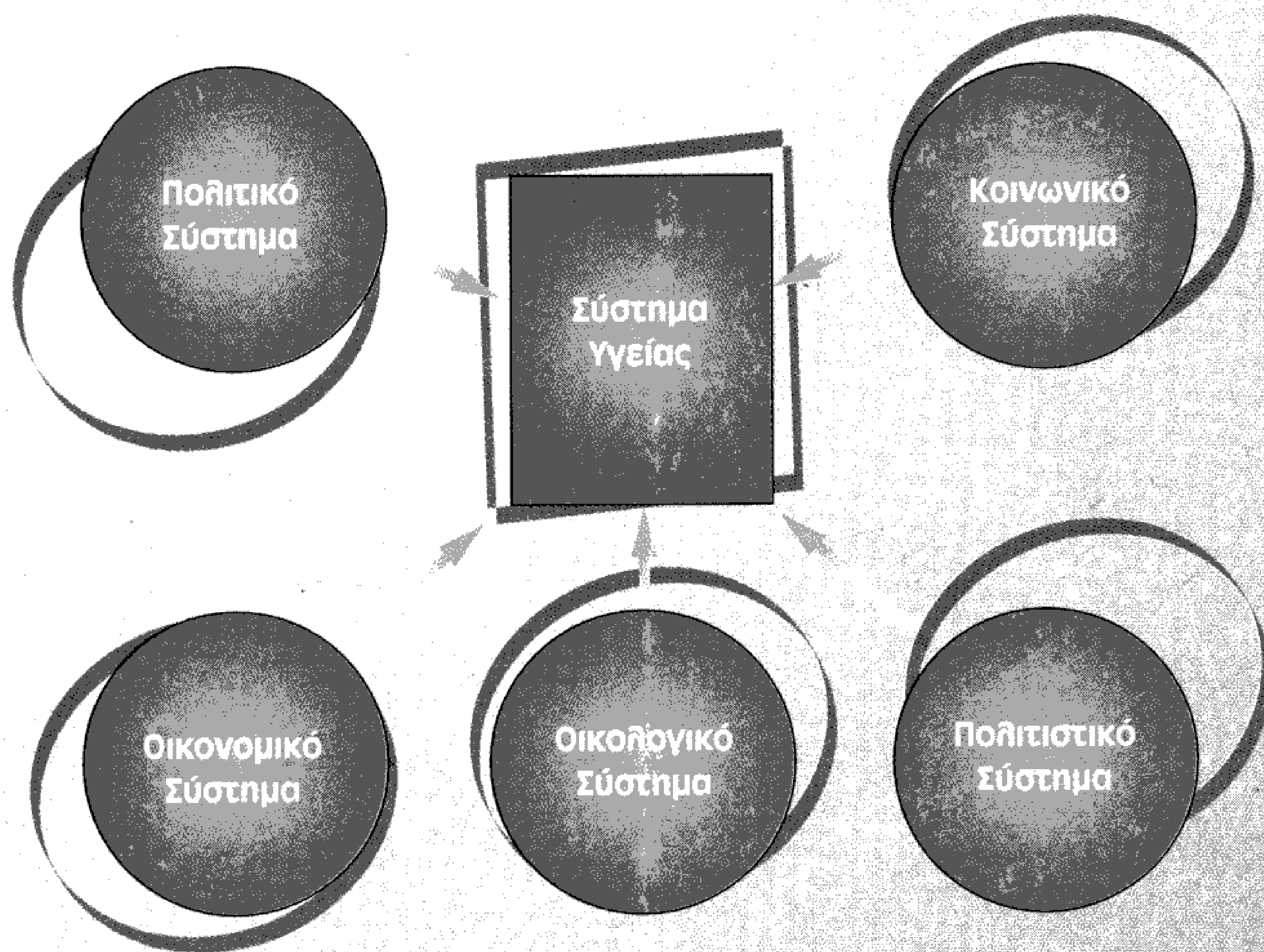

ΣΕΙΡΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

Μ. Θεοδώρου, Μ. Σαρρής, Σ. Σούλης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

262.1 414

ΕΥΔΟΞΟΣ

ΕΥΔΟΞΟΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ
Αρ. υπ. 86333

ΣΕΙΡΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

Μ. Θεοδώρου, Μ. Σαρρής, Σ. Σούλης

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
ΑΘΗΝΑ 2001

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού,
καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε μέσο
χωρίς σχετική άδεια του Εκδότη.

ISBN: 960-02-1531-6

Copyright © 2001:

Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΑΕΒΕ

Νικηταρά 2 & Εμμ. Μπενάκη, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 3822.496, 3838.020, Fax: 3809.150

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:

ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.

Οδός Βιολέτας, 136 71, Αχαρνάι

Τηλ.: 2403.850, 2445.905, Fax:2403.852

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
ΜΕΡΟΣ Ι: Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	11
Κεφ.1: Η Ανάπτυξη του Κράτους Πρόνοιας και των Υπηρεσιών Υγείας	15
1.1: Ιστορική αναδρομή	15
1.2: Το σύγχρονο κράτος πρόνοιας	18
1.2.1: Οι δραστηριότητες του κράτους πρόνοιας και μηχανισμοί παρέμβασής του	19
1.3: Η ανάπτυξη των συστημάτων περίθαλψης	20
1.3.1: Ιστορική εξέλιξη των υπηρεσιών υγείας	20
1.4: Η κρίση των συστημάτων περίθαλψης	26
1.5: Συμπεράσματα	29
Κεφ.2: Υγεία και Αρρώστια	31
2.1: Γενικά	31
2.2: Ολιστική θεώρηση της υγείας και αρρώστιας	32
2.2.1: Βιολογική προσέγγιση	33
2.2.2: Κοινωνικο-οικονομική προσέγγιση	34
2.2.3: Κοινωνιολογική προσέγγιση	36
2.2.4: Πολιτισμική προσέγγιση	38
2.2.5: Πολιτική προσέγγιση	40
2.3: Επίπεδο υγείας και δείκτες υγείας	42
2.3.1: Προσδιοριστικοί παράγοντες του επιπέδου υγείας	42
2.3.2: Δείκτες υγείας	45
2.4: Υγεία και ποιότητα ζωής	50

2.4.1:	Βασικές διαστάσεις της ποιότητας ζωής	50
2.4.2:	Δείκτες της ποιότητας ζωής	53
2.5:	Διαφορές και ανισότητες στην υγεία	54
2.5.1:	Ανισότητες στο επίπεδο υγείας	55
2.5.2:	Ανισότητες στην προσφορά των υπηρεσιών υγείας	58
Κεφ.3:	Χαρακτηριστικά και Μορφές των Συστημάτων Υγείας	63
3.1:	Γενικά	63
3.2:	Η έννοια του συστήματος	64
3.3:	Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του συστήματος	65
3.4:	Σύστημα υγείας: εννοιολογική προσέγγιση	68
3.5:	Σκοποί και στόχοι του συστήματος υγείας	74
3.6:	Βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος υγείας	76
3.7:	Ιδιαιτερότητες του συστήματος υγείας	78
3.8:	Μορφές συστημάτων υγείας	81
3.8.1:	Το «ελεύθερο» σύστημα (φιλελεύθερο ή ιδιωτικό μοντέλο)	83
3.8.2:	Το δημόσιο σύστημα (κρατικό ή εθνικό μοντέλο)	86
3.8.3:	Μικτά συστήματα	90
Κεφ.4:	Δομή, Οργάνωση και Λειτουργία του Συστήματος	93
4.1:	Γενικά	93
4.2:	Τα τρία επίπεδα περίθαλψης	94
4.3:	Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας	100
4.3.1:	Το περιεχόμενο της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας	100
4.3.2:	Η σημασία της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας	101
4.4:	Πρωτοβάθμια περίθαλψη	102
4.4.1:	Ο οικογενειακός γιατρός	103
4.4.2:	Το Κέντρο Υγείας	105
4.5:	Δευτεροβάθμια - τριτοβάθμια περίθαλψη	112
4.5.1:	Ιστορική αναδρομή	112
4.5.2:	Το περιεχόμενο της νοσοκομειακής περίθαλψης	116
4.5.3:	Τύποι νοσοκομειακής περίθαλψης	117
4.6:	Η διασύνδεση των επιπέδων περίθαλψης	120
4.7:	Εναλλακτικές μορφές περίθαλψης	123
4.7.1:	Το Νοσοκομείο Ημέρας	124
4.7.2:	Νοσηλεία στο σπίτι και μετανοσοκομειακή φροντίδα	125

Κεφ.5:	Οι Πόροι του Συστήματος και το Παραγόμενο Προϊόν	130
5.1:	Οι εισροές και εκροές του συστήματος	130
5.2:	Το ανθρώπινο κεφάλαιο	131
5.3:	Η κτιριακή και τεχνολογική υποδομή	137
5.4:	Οι οικονομικοί πόροι	139
5.5:	Οι εκροές του συστήματος	142
5.5.1:	Βασικοί δείκτες μέτρησης του νοσοκομειακού προϊόντος	143
Κεφ.6:	Τα Οικονομικά του Συστήματος Υγείας	147
6.1:	Γενικά	147
6.2:	Οι δαπάνες υγείας	148
6.2.1:	Τί περιλαμβάνουν οι δαπάνες υγείας	149
6.2.2:	Η εξέλιξη των δαπανών υγείας	150
6.2.3:	Η διάρθρωση των δαπανών υγείας	153
6.3:	Παράγοντες αύξησης των δαπανών υγείας	154
6.4:	Πηγές χρηματοδότησης	161
6.4.1:	Χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό	163
6.4.2:	Χρηματοδότηση από την κοινωνική ασφάλιση	165
6.4.3:	Χρηματοδότηση από την ιδιωτική ασφάλιση	166
6.5:	Μέθοδοι αμοιβής των προμηθευτών	167
6.5.1:	Μέθοδοι αμοιβής των γιατρών	167
6.5.2:	Μέθοδοι πληρωμής των νοσοκομείων	172
6.5.3:	Η θεωρία των κινήτρων στην παροχή ιατρικών υπηρεσιών	174
ΜΕΡΟΣ II: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ		179
Κεφ.7:	Ιστορική Εξέλιξη του Ελληνικού Συστήματος Υγείας	183
7.1:	Γενικά	183
7.2:	Πρώτη περίοδος: 1833 - 1922	184
7.3:	Δεύτερη περίοδος: 1922 - 1945	185
7.4:	Τρίτη περίοδος: 1945 - 1974	187
7.5:	Τέταρτη περίοδος: 1974 έως σήμερα	189
7.5.1:	Ο νόμος 1397/83 για το ΕΣΥ	191
7.5.2:	Η μετά - ΕΣΥ περίοδος	194

7.5.3:	Οι προτάσεις των ξένων και Ελλήνων εμπειρογνομόνων	198
7.6:	Σύνοψη	204
Κεφ.8:	Η Χρηματοδότηση του Συστήματος	208
8.1:	Οι δαπάνες υγείας	208
8.2:	Πηγές χρηματοδότησης	209
8.2.1:	Η χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό	211
8.2.2:	Η χρηματοδότηση από την κοινωνική ασφάλιση	215
8.2.3:	Η χρηματοδότηση από ιδιωτικές πληρωμές	219
8.3:	Η χρηματοδότηση ανά επίπεδο περίθαλψης	221
8.4:	Προβλήματα χρηματοδότησης	222
Κεφ.9:	Η Στελέχωση του Συστήματος	225
9.1:	Γενικά	225
9.2:	Το ανθρώπινο δυναμικό στο Ελληνικό σύστημα υγείας	226
9.3:	Γιατροί	228
9.4:	Οδοντίατροι	231
9.5:	Φαρμακοποιοί	232
9.6:	Νοσηλευτικό προσωπικό	234
9.7:	Λοιπό προσωπικό	235
9.8:	Επάρκεια σε ανθρώπινους πόρους των μονάδων υγείας	236
9.9:	Αδυναμίες και προβλήματα	237
Κεφ.10:	Το Εκπαιδευτικό Σύστημα και τα Επαγγέλματα Υγείας	239
10.1:	Γενικά	239
10.2:	Προσδιορισμός ειδικοτήτων των ανθρώπινων πόρων του τομέα υγείας	240
10.3:	Η δομή του συστήματος εκπαίδευσης στο χώρο της υγείας	245
10.3.1:	Μεταγυμνασιακή εκπαίδευση	245
10.3.2:	Μεταλυκειακή εκπαίδευση	248
10.3.3:	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	249
10.4:	Βασικά στατιστικά δεδομένα της εκπαίδευσης στο χώρο της υγείας	250
10.5:	Προβλέψεις (1991 - 2000)	252
10.6:	Προβλήματα - προοπτικές	256

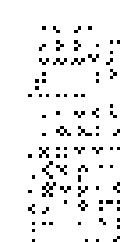
Κεφ.11: Η Πρωτοβάθμια Περίθαλψη	260
11.1: Ιστορική αναδρομή	260
11.2: Η κατάσταση σήμερα	263
11.3: Η πρωτοβάθμια περίθαλψη από το κράτος	265
11.3.1: Τα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων	266
11.3.2: Τα Κέντρα Υγείας	267
11.4: Η πρωτοβάθμια περίθαλψη από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς	271
11.4.1: Η πρωτοβάθμια περίθαλψη από το ΙΚΑ	272
11.4.2: Η πρωτοβάθμια περίθαλψη από τα άλλα ασφαλιστικά ταμεία	277
11.5: Η πρωτοβάθμια περίθαλψη από την τοπική αυτοδιοίκηση	278
11.6: Η πρωτοβάθμια περίθαλψη από τον ιδιωτικό τομέα	278
11.7: Η πρωτοβάθμια οδοντιατρική περίθαλψη	281
11.8: Η επείγουσα προνοσοκομειακή φροντίδα	284
11.8.1: Η διαδικασία ζήτησης και παροχής υπηρεσιών Ε.Π.Φ.	286
11.8.2: Η κατάσταση σήμερα	287
11.9: Τα κύρια προβλήματα της πρωτοβάθμιας περίθαλψης	288
Κεφ.12: Η Νοσοκομειακή Περίθαλψη	292
12.1: Γενικά	292
12.2: Ιστορική αναδρομή	293
12.3: Δομή και οργάνωση νοσοκομείων	298
12.3.1: Ιατρική υπηρεσία	301
12.3.2: Νοσηλευτική υπηρεσία	303
12.3.3: Διοικητική υπηρεσία	305
12.4: Χρηματοδότηση δημόσιων νοσοκομείων	307
12.5: Χρησιμοποίηση νοσοκομειακών υπηρεσιών	311
12.6: Το προσωπικό των νοσοκομείων	316
12.7: Προβλήματα της νοσοκομειακής περίθαλψης	320
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΑΛΛΩΝ ΧΩΡΩΝ	327
Κεφ.13: Το Αμερικανικό Σύστημα Υγείας	332
13.1: Γενικά	332
13.2: Η δομή του συστήματος	333
13.3: Τα οικονομικά του συστήματος	334
13.4: Η κάλυψη του πληθυσμού	334

13.5:	Οι φορείς και τα προγράμματα υγείας	337
13.6:	Συμπερασματικές παρατηρήσεις	341
Κεφ.14:	Το Γερμανικό Σύστημα Υγείας	343
14.1:	Γενικά	343
14.2:	Κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος	346
14.3:	Ποσοτικά στοιχεία του συστήματος	348
14.4:	Τα οικονομικά του συστήματος	348
14.5:	Οργανωτικά, θεσμικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά του συστήματος	350
14.6:	Οι τελευταίες μεταρρυθμίσεις	352
14.7:	Συμπερασματικές παρατηρήσεις	353
Κεφ.15:	Το Βρετανικό Σύστημα Υγείας	355
15.1:	Γενικά	355
15.2:	Η δομή του συστήματος	356
15.3:	Οι υπηρεσίες υγείας και η χρηματοδότηση του συστήματος	357
15.4:	Η μεταρρύθμιση του 1991	361
15.5:	Συμπερασματικές παρατηρήσεις	364
Κεφ.16:	Το Σουηδικό Σύστημα Υγείας	366
16.1:	Γενικά	366
16.2:	Ιστορική αναδρομή	367
16.3:	Οι φορείς και θεσμοί του συστήματος	370
16.4:	Η οργάνωση του συστήματος	371
16.5:	Τα οικονομικά του συστήματος	374
16.6:	Τελευταίες μεταρρυθμίσεις	376
16.7:	Συμπερασματικές παρατηρήσεις	379
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		381
1.	Εισηγητική Έκθεση	385
2.	Νόμος 2519/1997	385
3.	Εισηγητική Έκθεση	445
4.	Νόμος 2889/2001	455
5.	Εισηγητική Έκθεση	501
6.	Νόμος 2920/2001	507

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Tο βιβλίο αυτό αποτελεί μια εισαγωγή στα συστήματα υγείας, με επίκεντρο τη σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο μέρος αναφέρεται στην ιστορική εξέλιξη των συστημάτων υγείας, στην έννοια και στο περιεχόμενο της υγείας και της αρρώστιας, στα χαρακτηριστικά, τις ιδιαιτερότητες και τις μορφές των συστημάτων, στη δομή, οργάνωση και λειτουργία τους, στις εισροές, στις εκροές και στη χρηματοδότησή τους. Στο δεύτερο μέρος γίνεται μια λεπτομερής παρουσίαση του υγειονομικού τομέα της χώρας μας και τονίζονται τα σημαντικότερα προβλήματα και οι διοικητικές και λειτουργικές ανεπάρκειες και ελλείψεις. Τέλος, στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται τέσσερα αντιπροσωπευτικά παραδείγματα συστημάτων υγείας, αυτά των ΗΠΑ, της Γερμανίας, της Μ. Βρετανίας και της Σουηδίας.

Ο σκοπός του βιβλίου είναι διπλός. Πρώτο να βοηθήσει στη διδασκαλία των φοιτητών σχολών και τμημάτων επιστημών υγείας των ΑΕΙ και ΤΕΙ και δεύτερο να συμβάλει στην αναβάθμιση του επιπέδου των επαγγελματιών υγείας που έχουν σχέση με την οργάνωση και διοίκηση του συστήματος υγείας. Για το λόγο αυτό το περιεχόμενό του δεν περιορίζεται σε μια θεωρητική προσέγγιση των συστημάτων υγείας, ούτε σε μια απλή περιγραφική αποτύπωση του ελληνικού υγειονομικού τομέα. Αντίθετα, τονίζονται οι σύγχρονες αντιλήψεις και απόψεις για την οργάνωση, διοίκηση και χρηματοδότηση των συστημάτων υγείας και οι πολιτικές ελέγχου του κόστους που επιχειρούνται σήμερα. Τέλος, μέσα από την κριτική προσέγγιση του ελληνικού συστήματος υγείας και τις συγκρίσεις που γίνονται αναπόφευκτα με άλλα περισσότερο οργανωμένα, βοηθούν τον αναγνώστη να εντοπίσει τα προβλήματα και να κάνει αξιολογικές κρίσεις.

Θα ήταν παράλειψη να μην εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όλους εκείνους που βοήθησαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στη συγγραφή του βιβλίου αυτού. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στην Ασπασία Γούλα, την Αρετή Βαρδίκη και την Έλλη Γαβριήλ για την πολύτιμη συμβολή τους στην τεχνική επεξεργασία και τη σελιδοποίηση του κειμένου.

Μάμας Θεοδώρου
Μάρκος Σαρρής
Σωτήρης Σούλης

«...Οι υπηρεσίες υγείας μέσα από μια μακρά διαδρομή μέσα στο χρόνο αναπτύχθηκαν, διευρύνθηκαν και οργανώθηκαν έτσι που σήμερα να αποτελούν ένα τεράστιο και πολύπλοκο σύστημα που απασχολεί στις ανεπτυγμένες χώρες το 5% του εργατικού δυναμικού και απορροφά το 8% του ΑΕΠ.

Τα τελευταία χρόνια, για την καλύτερη οργάνωση του συστήματος και την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων, αναπτύχθηκε ο υγειονομικός προγραμματισμός, σε συνεργασία με τους επιστημονικούς τομείς της οικονομίας της υγείας, της κοινωνιολογίας της υγείας, της επιδημιολογίας, της στατιστικής, της οικονομετρίας, της επιχειρησιακής έρευνας, της πληροφορικής κ.λπ...».

«...Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια εισαγωγή στα συστήματα υγείας, με επίκεντρο τη σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο μέρος αναφέρεται στην ιστορική εξέλιξη των συστημάτων υγείας, στην έννοια και στο περιεχόμενο της υγείας και της αρρώστιας, στη δομή, οργάνωση και λειτουργία τους, στις εισροές, στις εκροές και στη χρηματοδότησή τους. Στο δεύτερο μέρος γίνεται μια λεπτομερής παρουσίαση του υγειονομικού τομέα της χώρας μας και τονίζονται τα σημαντικότερα προβλήματα και οι διοικητικές και λειτουργικές ανεπάρκειες και ελλείψεις. Τέλος, στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται τέσσερα αντιπροσωπευτικά παραδείγματα συστημάτων υγείας, αυτά των ΗΠΑ, της Γερμανίας, της Μ. Βρετανίας και της Σουηδίας...».